

ROZHOVINY

František STÁREK
U Zvonařky 15
120 00 PRAHA 2

ROZHODNUTÍ PREZIDENTA

[17]
PRAHA (žtk). — Na návrh Výboru čs. veřejnosti pro lidská práva a humanitární spolupráci, vlády ČSSR, jednotlivých žádostí občanů a po konzultaci s generálními prokurátory ČSSR, ČSR a SSR prezident ČSSR včera svým rozhodnutím, kterým použil svého práva podle ústavního zákona o čs. federaci, zastavil trestní stíhání proti JUDr. Jánů Čarnogurskému, PhDr. Miroslavu Kusému, CSc. Jiřímu Rumlovi, Ing. Petru Uhlovi, Rudolfu Zemanovi. Prezident ČSSR svým rozhodnutím z téhož dne prominul trest odnětí svobody uložený Ivanu Jirousovi, Ivanu Polanskému a Františku Stárkovi.

(neděle 26.11.1989)

PRÁTELSKÉ RADY VENKOVU ČESKÝCH ZEMÍ A SLOVENSKA

Probíhá laskavá, veselá a elegantní revoluce. Revoluce vroucích srdcí, napřímené páteře, revoluce čestných lidí. Není naším cílem tuto zemi zničit, ale zachránit ji pět minut po dvanácté hodině.

Využívejte všech doposud existujících struktur. Jste-li například členy ROH, nechte proběhnout v klidu odborové volby. Ale volte jenom lidi, které skutečně znáte, ať už komunisty, socialisty nebo nezávislé, podle jejich osobních kvalit. Není potřeba zakládat jiné, svobodné odbory! Dosavadní se mohou stát svobodnými, jestliže se začnete skutečně starat o své věci.

Slovo politika totiž, to zprofanované slovo, ve skutečnosti znamená starání se o blaho věcí veřejných, o věci obce. Obec se řecky nazývá polis. Pokušme se z naší sličné země udělat polis ve starořeckém slova smyslu, obec, v níž bychom mohli svobodně a čestně žít všichni, bez rozdílu filosofických, náboženských i politických přesvědčení.

Odmítejme jakoukoliv formu teroru a násilí.
Naši zbraní je láska a nenásilí.

30. 11. 1989

Ivan Jirous, jeden z prvních propuštěných politických vězňů osvobozujícího se Československa.

PODPORUJTE OBČANSKÉ FÓRUM

O.F. je iniciativou, která je otevřena všem. Zakládejte proto na svých pracovištích místní O.F. a o své činnosti, případných problémech nebo perzekucích ze strany vedení podniku či mocenského aparátu informujte koordináční výbor O.F. na následujících adresách:

TISKOVÉ STŘEDISKO
OBČANSKÉHO FÓRA
ČÚV SČSP
Jungmannovo nám. 771/9
110 00 PRAHA 1

OBČANSKÉ FÓRUM

OBČANSKÉ FÓRUM
Výstavní síň ČÚV SČSP
Ulice 28. října
110 00 PRAHA 1

Připojujeme se k Informační agentuře VOKNA, která vítala Čuňase z éteru parafrází veršů Egona Bondyho:

MY ŽIJEME V PRAZE
TO JE TAM
KDE SE BRZY ZJEVÍ
ČUŇAS SÁM

pozn. red.: Už se zjevil...

ZE SERVISU I A V

Poděkování Františka Stárka

TELEGRAM

Adresát: Všem, kteří mně a Ivě pomohli.
Text: Díky, díky, díky.
Podpis: Čuňas.

Poznámka: Franta Stárek se omlouvá, že poděkování je vpravdě telegrafické, ale v současné době je již opět plně vytížen redakční prací na novém čísle Vokna, které vyjádří obsáhlejší Díky.

Pozn. red. Vokna: Redakční rada přijala Františka Stárka za svého šéfredaktora až po pečlivém prostudování posudku z NVÚ Horní Slavkov.

Nápravně výchovný ústav Horní Slavkov

25. 11. 1989

OZNÁMENÍ O NADCHÁZEJÍCÍM PROPUŠTĚNÍ OSOBY Z VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY

Jméno a příjmení: František Stárek

Hodnocení jmenovaného:

Jmenovaný pochází z rolnické rodiny. Vychovávan byl matkou. Rodinné prostředí hodnotí jako dobré, bez negativního vlivu na jeho trestnou činnost. Má další dva sourozence, z nichž 1 bratr byl trestán. Má základní vzdělání a dále SPŠ hornickou. Je rozvedený, bezdětný, vyživovací povinnost nemá k nikomu. Po výkonu trestu bude bydlet v Praze. Při pohovoru uvedl, že alkohol požívá velmi zřídka, spíše ne, drogovou závislost popírá. V minulosti byl již soudně trestán, ve výkonu byl nyní podruhé.

Pracovně byl zařazen ve strojírenství jako navijáč čívek. Hodnocen byl jako průměrný pracovník, výkonové normy plnil. V pracovní soutěži odsouzených nebyl zapojen.

V mimopracovní době se nezapojoval aktivně do žádných pořádaných akcí kulturně výchovného charakteru. Dovedl však kolem sebe utvořit skupinu posluchačů. Dodržování stanovené kázně a pořádku bylo na průměrné úrovni. Dbal o osobní vzhled. Při jednání s příslušníky se choval poměrně slušně. I když dával najevo jakoby nadřazenost, příkazy plnil. V kolektivu měl přirozenou autoritu, spory ani hádky nevyvolával. Povahově se jeví jako klidný, velmi dobře navazující kontakt, verbálně pohotový. Jedná se o osobu se snahou o "změnu světa", zaměřenou na prosazování "větších svobod". V rozhodování byl samostatný. Závěrem lze jmenovaného hodnotit jako odsouzeného s průměrnou pracovní morálkou, v ostatních složkách NVČ převážně pasivní. Po propuštění chce nastoupit dráhu svobodného novináře.

Náčelník (podpis nečitelný)

Založení INFORMAČNÍ AGENTURY VOKNA, úvodní prohlášení

Dne 27.10.1989 byla v Praze založena informační agentura VOKNA. Opírá se o desetileté zázemí, které bylo vytvářeno vydáváním nezávislého kulturního časopisu VOKNO. Jejím cílem je, řečeno slovy dnes vězněného vydavatele VOKNA - Františka Stárka, přispět k dalšímu narušení informační blokády, do níž upadla do níž upadla naše zem v uplynulých desetiletích.

Tedy:

1. poskytovat naší i zahraniční veřejnosti nezkrácené informace o kulturním dění v Československu, především o výstavách, koncertech, projekcích a publikační činnosti naší nezávislé kultury.

2. přinášet ukázky autentických audio záznamů z

vystoupení zajímavých hudebních formací.

3. snažit se o zachycení co možná nejširšího spektra pohledu mladých lidí a umělců na aktivitu oficiální i nezávislé kultury formou připravovaných či náhodných rozhovorů.

4. ve snaze zabránit dalšímu možnému úpadku kulturního vývoje v ČSSR spolupracovat s výbory bráncími nespravedlivě stíhané autory a vydavatele a upozorňovat na represe mocenských orgánů namířené proti nezávislé kultuře a umění vůbec.

Kontaktní adresa : BORIS NETOPII
Na Pankráci 97
tel.02/420 118 140 00 Praha 4

ČESKOSLOVENSKO 17. AŽ 27. LISTOPADU 1989 - ANEB - JAK ZA 11 DNŮ 13 PADLO V PLOTĚ KŮLŮ

Zdeněk Bálek

/Františku Stárkovi, který u toho tentokrát být nemohl/.

"Buďte realisté - chtějte nemožné!"

S tímto transparentem se jedna má přítelkyně vydala v pátek 17. 11. do pražských ulic a pravděpodobně jí v té chvíli ani jen nenapadlo, že by takhle slova mohla v zatuchlých vodách BREŽŇEV-JAKEŠOVSKÉHO Československa cosi reálného znamenat. A nenapadlo to zřejmě ani nikoho z těch, jímž se její slogan sice zamlouval, ale v duchu si přitom jeho druhou část nahradili slovy - nechtějte vůbec nic! Nenapadlo, leč...

Je pátek 17. 11. 1989 před 4. hodinou odpolední a prostranství na pražském Albertově se během posledních dvaceti minut zaplnilo doslova k prasknutí. Může tu být snad 15 až 20 tisíc převážně mladých lidí, sem tam nějaký ten estébák a hlavně - kam se člověk podívá - transparenty a výzvy, nad jejichž obsahem by proslulá spodní čelist Miloše J. zřejmě poklesla s takovým důrazem, že další nápravu by sjednal už jen chirurgický zákrok. "Nechceme kůl v plotě!", "Jakeše do koše!", "Pryč s Milošem!", "Zrušit monopol KSČ!", "Svobodné volby", "Přestaňte bít studenty", "Chceme akademické svobody", atd. "Taková nehoráznost!", budou o několik dnů později nařikat věrní soudruzi a věrní soudruzi. "Taková nehoráznost!", rozvášní se jedna z nich v čs. televizi poté, co si téměř 800 tisícový dav zaskanduje Letenskou pláň - "Podívej se Gusto, jak je tady husto!" Taková nehoráznost, vždyť se tady urážejí funkcionáři, kterým mj. vděčíme za návštěvu bratrských vojsk v r. 1968, za migraci desetitisíců našich lidí na západ, za 20 let úspěšného budování, kdy naše hospodářství konečně dosáhlo kýžené lačky - úrovně rozvojových zemí, za zdárné zneprodýnění našich hranic a v neposlední řadě - za důsledné stíhání a žalářování antisocialistických živlů a jiných nepřátel lidu, strany a vlasti. Ale vraťme se na Albertov. Tam se teď právě ujímá slova představitelka Nezávislého studentského svazu - Monika Pajerová a představuje přítomným řečníky, kteří promluví na dnešní oficiálně povolené manifestaci k Mezinárodnímu dni studentstva a pietní vzpomínce na fašisty zavražděného Jana Opletala. Jsou to: prof. Šárka, akademik Katětov z Kruhu nezávislé inteligence, představitel SSM - Jasnoucký a zástupce Nezávislého svazu studentů - Martin Klíma. "Naším heslem bylo - Sokrates, Kristus, Gándhí... Jsem rád, že chcete to, o co jsme usilovali i my - svobodu, spravedlnost a demokracii", zakončil prof. Šárka, za války vězněný v koncentračním táboře, a dav mu za to poděkoval bouřlivým, mnohatisícovým potleskem. Ne jinak tomu bylo i po následujícím proslovu akademika Katětova, pak ale přišla nevídaná změna. Byl jí svazák Jasnoucký a jeho úllsný, naším mocným, poplatný projev. Tomu se za stálého pískotu podařilo dospět až k výroku - "Viníri jsme všichni" - a tehdy to mezi demonstranty propuklo. "Kdo za to může?!", zařval Albertov Jasnouckému v odpověď a další část svazáckého projevu byla už jen katastrofálním fiaskem. Na závěr přišla ještě řada na Martina Klímu a jeho: "raději smrt, než-li porobu", a vinící se zástup se vydal na Vyšehrad, aby si uctil nejvýznamnějších osobností našich dějin, především pak Karla Hynka Máchy. Odsud se zaměřilo na Václavské náměstí, a když čelo průvodu narazilo u Botanické zahrady na obuškový kordón, pozměnil se dále směr cesty k železničnímu mostu a na nábřeží B. Engelse. To si demonstranti přejmenovali na nábřeží Václava Havla a zaměřili k budově ND. Lidí přibývalo a v tuto chvíli čítal dav okolo 20 - 30 tisíc účastníků. Nálada byla skvělá a radost z toho, že zas jednou můžeme dát najevo, co si skutečně myslíme, neměla konce. U ND se

průvod stočil Národní třídou na Václavské náměstí: k budově obchodního domu Máj se mu však dojit nepodařilo. Na křižovatce před Májem již bohužel čekali ti, jejichž helmy a obušky rozhodně nemají nic společného s pocitem radosti a národní pospolitosti. Na pomoc si tentokrát přivzali obrněné transportéry a kamarády ze speciálního protiteroristického komanda, tedy profesionální zabíjačky, vyškolené v boj - "muž proti muži". Demonstranti si před nimi posedali na zem a za skandování - "máme holé ruce" - čekali, co se bude dít. A dělo se! Zatímco totiž hlavní obušek vyzýval k rozejití se směrem k ND, tam už další jeho kolegové demonstrantům odřizli ústupovou cestu a společně za pomoci obrněných transportérů začali dav z obou stran přesávat. Nastal masakr, o němž bude RP následujícího dne psát jako o použití mírných prostředků k zachování veřejného pořádku, aby jen s odstupem několika dnů bleskurychle obrátilo kabát a připojilo se k rozhořčeným protestům. Ze zástupu byli vybráni náhodně vytlupovaní jednotlivci a doslova ubíjení smráti ran. Nechyběly obrazy, kdy dva-tři protiterorističtí stojí nad studentem a řvou na něj, aby okamžitě vstal. Jakmile se však o to pokusí, přivál dalších kopanců jej opět srazí na zem. V pronásledování prchajících šli ochránci pořádku tak daleko, že za nimi slídili i po půdách okolních domů, kde se chovali snad ještě brutálněji a v jejich pořádkumiluvnosti jím nezabránil dokonce ani práh soukromého bytu (viz rozhovor IAV s postiženými). Tolik k 17. listopadu 1989 a nyní se stručně a letmo pozastavím u dnů následujících.

Jaká bude odezva toho všeho, ptal jsem se sám sebe v noci ze 17. na 18. listopadu. Co se bude dít? Vždyť tímhle vyzývatě před celým národem plivl do tváře lidskosti! To se jim práce již nemůže podařit skryt ani tou sebestírnější progandou. Či snad ano? V den výročí fašistického zločinu si s těmito zločinci stoupl do jedné řady! Kde končí strach a člověk již ze své nejbytoatnější podstaty nemůže dělat míčet? Já osobně jsem pesimista a nevěřil jsem, že by takhle hrůza mohla cosi změnit na úzkostné nehybnosti Jakešova zdecimovaného Československa. Tentokrát jsem se však zmyšlil! Již druhý den hořely na místech s ještě znatelnými krvavými seschlé krve svíce a opodál postávaly hloučky, z jejichž obličejů bylo možno vyčíst slova, s nimiž jsme se v Praze doposud nesetkali. "To bylo naposled", dávaly si ty obličej navzájem na rozpuštěnou a myslely to tentokrát přes všechnu očekávanou brutalitu mocí skutečně vážně. Ještě téhož dne proběhla na Václavském náměstí další manifestace a večer hořely svíce také na prostranství a v blízkosti sochy sv. Václava. Přímo pod ní byla k naší státní vlajce připojena věta - "Nezabíjejte nám děti" - a opět se zde opakovalo - "SVOBODNÉ VOLBY" A "DEMISI". A zřejmě, že se po tomto dni cosi pohlo i v zarmozřených hlavách některých lidí na vysokých stranických místech. V Praze začalo ubývat obušků a helmových komand, zatímco manifestujících, denodenně zaplňujících Václavské náměstí, bylo čím dál tím víc. Snad zde svou roli také sehrála nepravdivá zpráva o smrti studenta UK Martina Šmída, již, jak bych předpokládal, chtěly represivní orgány původně zabít dvě mouchy jednou ranou - zbavit se Petra Uhlia a vytvořit zdání, že zprávy, popisující brutalitu na Národní třídě, jsou lživé nebo alespoň značně nadnesené. Pokud tomu tak skutečně bylo, pak se těmito složkám jejich léčka značně vymstila. Nejen, že se totiž natrvalo nezabavily Petra Uhlia, ale navíc tím do hořících polen jen přilily oleje. Od pondělka se na Václaváku začalo scházet přes 200 000 lidí. Nálada byla fantastická. Dav cinkal ve výšce klíčky

a bouřili osvobozující - "Miloši je konec", "Svoboda". A co víc - došlo i na oficiální tisk. Svobodné Slovo začíná být od pondělka hodno tohoto názvu. Studenti jsou ve stávce; vzniká Občanské fórum jako střechové hnutí dosavadních nezávislých iniciativ; ba balkánské budovy Melantrichu se před státnicovým davem objeví Václav Havel; stávkují divadla; k pohybu dochází i v čs. televizi; chystá se generální stávka; národ se probouzí z 21-letého spánku. A tak se najednou již nedalo mlčet o masové nespokojenosti, nebylo možné hájit se drobnými omylem, na jejichž nápravě však naše vedení již usilovně pracuje. Do kůl v plotě se opřela vichřice a v jejich stáletých hřbetech to teď začalo pořádně prasket. Moc je donucena přistoupit na první požadavky studentů a ČF. První kůl požádají o odstoupení z LV - "Žábu na prameni této země byla skupina stalinistů a pučistů, kteří utiskovali tento národ", dodává k tomu na tiskovce ČF v Laterně Magice Václav Havel. Zůstává však ještě Štěpán, Zavada a Lenárt. I oni přežijí své odstupivší kolegy jen o pár hodin. Vidina zrušení vedoucí úlohy strany a následných svobodných voleb začíná být náhle jednou z možných variant. "Nenechte se oklamat!", "Dělníci podpořte studenty", vyzývají letáky v podchodech pražského metra. V sobotu a v neděli 25. 11. zaplní

Letenskou pláň okolo 800 tisíc lidí z celé republiky a mezi řečníky je tentokrát opět Václav Havel a na tribuně se ukáže i Alexandr Dubček. Celou manifestaci vynikajícím způsobem uvádí Václav Malý a naděje na úspěšnou generální stávku nečekaně vzrostou. A pak udeří 12 hodina 27. 11. 89 a celou zemi se rozezní houkačky továrních sítím. Československo je ve dvouhodinové manifestační stávce a všem je najednou jasné, že tohle se tady během uplynulých 40-ti let nestalo. Večer potkávám v Laterně Magice Čuňase a mám pocit, jako by se mi to spíše jen zdálo. Dovídám se o dalších propuštěných, včetně Magora, a rozhlížím se kolem, necítí-li jsem se jakýmsi záhadným způsobem v jiném desetiletí. Je však zapotřebí vzpomínat se a vrátit zase na zem. Copak je jim možné věřit? Je možné věřit tomu, že by nás najednou jen tak, jakoby z dobré vůle, nechali říkat a psát, co si myslíme? Že by se z dobré vůle rozhodla jejich strana stát jednou z řadových holk naší příští politiky a odrekla se své vedoucí úlohy a jiných výsad? Já osobně tomu nevěřím, ale uvidíme. Na druhé straně - pokud by si to v nejbližší době zase narychlilo rozmyslet, alespoň již víme, jak se o to přistě požádat.

28. 11. 89

Následující zpráva je sice z doby předrevoluční, avšak pro svoji závažnost si zaslouží být uvedena...

O činnosti družstva ATLANTIS

Z iniciativy několika mladých přátel knihy, zastoupených Karlem Couralem a Janem Šabatou, vzniklo v únoru 1989 v Brně nakladatelské družstvo ATLANTIS. Svým jménem chce připomenout záslužnou práci soukromého nakladatele J. V. Pojera, který vydal ve stejnojmenné edici během dvaceti let šestasedmdesát důležitých titulů světové i domácí literatury. Iniciátoři družstva zahájili v duchu platného družstevního zákona jednání s MěNV v Brně, se Svazem výrobních družstev a s ministerstvem kultury ČSR, a to s cílem dosáhnout registrace družstva a tím i legalizace jeho výrobní činnosti. Tato jednání nebyla zatím úspěšná, ale pokračují. Mezitím do družstva vstoupili někteří čeští a slovenští spisovatelé a publicisté, mezi nimi například Ludvík Vaculík, Jan Trefulka, Václav Havel, Eda Krisešová, Eva Kantůrková, Milan Šimečka a Milan Uheďa. Družstvo se rozhodlo přijmout za své čestné členy Ivana Jirouse, Františka Stárka, Petra Čibulku, Miroslava Kusého a Jána Čarnogurského, vězněné za svou mnohaletou práci pro nezávislou literaturu a za šíření nezávislé kultury. Svým předsedou zvolilo družstvo Jana Šabatu, tajemníkem Karla Courala a šéfredaktorem Milana Uheďa.

Družstvo má v plánu vydávat především knihy a časopisy, které dosud vycházely samizdatově. V první řadě chce vydat sérii českých a slovenských knih,

které v Československu dosud nemohly tiskem vyjít. Počítá mezi jinými s knihami Ludvíka Vaculíka, Josefa Škvoreckého, Milana Kundery, Václava Havla, Pavla Kohouta, Karla Pecky, Dominika Tatarky a Petra Placáka. Později, až to vnější i vnitřní podmínky dovolí, by družstvo chtělo vydávat dvě až tři samostatné knižnice a několik časopisů vycházejících dosud samizdatově, počítá se s Lidovými novinami, Fragmentem K, Kritickým sborníkem, Revolver Revue, Voknem, časopisem O divadle, Sportem a Informacemi o Chartě 77. Redakce jednotlivých knižnic a periodik by byly zcela samostatné, družstvo by jim pouze poskytovalo právní krytí a pomáhalo by jim tam, kde by bylo jeho pomoci třeba, např. v otázkách distribuce, technického vybavení a papíru. Družstvo má v úmyslu starat se o své knihy a časopisy po celý jejich život, počítá proto s vlastním knihkupectvím, antikvariátem a posíleze i sběrem papíru, zužitkovatelného pro nové knihy. Knihy a časopisy by byly vydávány různými technikami, postupně by však přecházely na normální knižtisk.

VOKNO

REDAKČNÍ PROSTORY

O PRAZE

INFORMUJTE
REDAKCI